

Replik: Är det inte CO2-utsläppen som ska sättas i första rummet?

Dagens Industri den 31 januari 2023

Energiminister Ebba Busch (DI 12/1 -23) beskrev nyligen Hybrit som nödvändigt för att minska utsläppen av CO2. Vi ifrågasatte detta påstående i DI 19/1 -23 där vi påpekar att om målet är att minska utsläppen av koldioxid är ny fossilfri elproduktion som pressar bort kolkraft en både billigare och effektivare metod än vätgasstål. Eftersom kolkraft är planerbar baskraft går den inte att konkurrera bort från marknaden med väderberoende el. Tyskland har provat detta med förödande resultat. Läget är nu så akut att man river vindkraftverk för att komma åt kol för att återstarta kolkraftverk. Kärnkraft är den minst dåliga metoden att motverka kolkraften på kontinenten.

Fem forskare med seniorforskaren Björn Nykvist vid Stockholm Environment Institute som förstanamn menar att Hybritprojektet är nödvändigt för att Sverige ska nå uppställda klimatmål (DI 27/1 -23). Men att argumentera för att prioritera vätgasstål framför att konkurrera ut den kontinentala kolkraften innebär att man inte sätter minskning av koldioxidutsläpp i första rummet utan har en annan agenda.

Att livscykelutsläppen från vindkraft beräknas vara förhållandevis låga beror i hög grad på att effekterna på elnätet och försörjningstryggheten inte tas med i kalkylen. Om man avstår från att ta med negativa aspekter kan man få det mesta att framstå som positivt.

Vår räkneövning som visade att 25 reaktorer för att lägga ner kolkraften ger avsevärt större klimatnytta var en illustration till hur många förslag det finns inom det klimatindustriella komplexet som fokuserar på annat än optimal klimatnytta. Naturligtvis vore det bättre om dessa nya verk byggdes nere på kontinenten än i Sverige, eftersom kostnaderna för elnätet skulle bli lägre.

Vi förespråkar inte skattesubventionerade satsningar på högriskprojekt och finner det märkligt att våra resonemang bemöts med skrivningar i Tidöavtalet. Vi har inget med Tidöavtalet att göra. Om Hybrit-projektet har så stor potential som ägarföretagen hävdar borde det kunna utvecklas enbart med egna medel. SSAB rapporterade häromveckan en stigande omsättning och ledningen föreslår en ökad utdelning, utökade aktieåterköp och meddelar att man har 14,3 miljarder kronor i kassan. Helårsvinsten för LKAB uppgick till 28,3 miljarder år 2021 och 15,7 miljarder till och med september 2022. Varför ska statliga och statskontrollerade bolag dopas med skattepengar via Energimyndigheten när de samtidigt gör rekordvinster?

Det privata men starkt stödberoende H2 Green Steel (H2GS) som ska bygga ett stålverk i Boden har fått kreditfinansiering på 3,5 miljarder euro där stora delar är garanterade av EIB och andra offentliga organ. Det är inte osannolikt att grundarduon Harald Mix och Carl-Erik Lagercrantz kommer att få en fantastisk avkastning på det begränsade kapital de själva satsat just för att nedsidan lämpats över på skattebetalarna. Dagens Industri avslöjade nyligen att tidigare S-toppen Thomas Östros är vice vd i EIB och den förre näringsministern Anders Sundström äger aktier i H2GS.

Exemplen ovan visar att den så kallade gröna omställningen och den interventionistiska industripolitik som replikförfattarna går i bräschen för i praktiken leder till privatiserade vinster medan risker och kostnader i hög grad socialiseras. En skadlig bidragskapitalism växer fram där riskkapitalister lierar sig med tidigare toppolitiker och aktivistiska myndigheter för ömsesidig båtnad.

Då myndigheterna bakom dessa satsningar också finansierar forskning på området likriktas hela samhällsdebatten. Exempelvis har en av artikelförfattarna, Chalmersprofessorn Filip Johnsson, deltagit i 13 projekt, varav nio som ledare, som erhållit 36 miljoner kronor i finansiering från Energimyndigheten sedan 2009. Till detta kan läggas 37 miljoner från Vinnova och Formas sedan 2011.

Hade Johnsson och medsökanden fått alla sina ansökningar beviljade om de riktat kritik mot alla misslyckade satsningar Energimyndigheten finansierat genom åren? Hade de fått dessa anslag om de problematiserat hur subventioner och bidrag förvrängt investeringsincitamenten och skadat samhällsekonomin? Även om flera av replikförfattarna är både välciterade och välpublicerade måste det nog sägas att forskning som med deras egna ord handlar om vikten av ”en industripolitik som stödjer omställningen” har varit allt annat än svältfödd de senaste decennierna.

Jan Blomgren

Magnus Henrekson

Christian Sandström